

NIEUWE KWALITEITSTOETSING BESPAART BIJNA € 1 MILJOEN

Toetsing wordt coaching

De Commissie Kwaliteitsonderzoek - opvolger van het College Toetsing Kwaliteit - zal zich meer opstellen als 'coachende beoordelaar' dan louter als handhaver van de regeltjes. De kwaliteitstoetsing wordt minder formalistisch. En goedkoper.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD STOCKDISC & MARJA BROUWER

Op 12 december 2007 ging de Ledenvergadering van het NIVRA akkoord met de voorstellen om het toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de accountant op een nieuwe leest te schoeien. Daarbij beperkt de Commissie Kwaliteitsonderzoek (CKO) zich tot assurance-opdrachten - met uitzondering van de wettelijke controleopdrachten - en tot de samenstellingsopdrachten voor het niet-besloten verkeer (zie *Periodieke onderzoeken*). Door de nieuwe opzet van het toezicht wordt dubbel werk vermeden, met name bij de kantoren die de AFM al over de vloer krijgen. Door deze efficiëntere kwaliteitsbeoordeling zijn de kantoren in totaal bijna € 1 miljoen goedkoper uit (zie *Tarieven en kosten*).

Het NIVRA-besluit is in het voorjaar van 2007 genomen na langdurig overleg met

de AFM. Door de Wet toezicht accountants is er voor het NIVRA slechts een zeer marginale rol weggelegd bij het toezicht op de wettelijke controle, dat in handen is van de AFM. Het NIVRA-bestuur vindt het wel zo helder voor de markt om het kwaliteitstoezicht op dit terrein dan maar geheel over te laten aan de AFM. Bovendien is dat veel efficiënter. Nu blijkt dat de AFM boetes kan opleggen bij overtredingen van de kwaliteitsregels, neemt het NIVRA 'zijn eigen verantwoordelijkheid', zegt directeur Gert Smit.

AFSTEMMEN

De AFM respecteert het besluit van het NIVRA, maar vindt het 'wel jammer'. Meer kan de toezichthouder er niet over zeggen (zie ook pagina 31). Eind november 2007 hebben het NIVRA en de AFM overlegd over de manier

waarop beide organisaties het toezicht gaan afstemmen. Kantoren die wettelijke controles uitvoeren, hebben kwaliteitshandboeken voor alle werkzaamheden. Volgens Smit moet je vermijden dat de Commissie Kwaliteitsonderzoek tevreden is met het kwaliteitshandboek van zo'n kantoor en de AFM zegt dat het er niet goed uitziet. "Dan heb je een probleem, dat moet je niet hebben." Om discussies

De Commissie Kwaliteitsonderzoek heeft eigen onderzoekers, maar zal ook externe onderzoekers inzetten.

hierover zoveel mogelijk te voorkomen, legt de commissie de uitkomsten voor accountantsorganisaties met een AFM-vergunning vast in een 'rapport van bevindingen'. Bij andere accountantskantoren en -afdelingen velt de commissie gewoon een eindoordeel over het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing. Dat oordeel kan 'positief' zijn (er is niet gebleken dat het niet voldoet) of negatief:

het stelsel voldoet in opzet en/of werking niet aan de in Nederland geldende normen.

COACHEN

De kwaliteitsonderzoeken worden minder formalistisch. De onderzoekers zullen volgens Smit meer kijken naar de *substance* dan de *form*. "Er waren nogal wat klachten over formalisme, ja. Maar je

Ook accountants bij interne accountantsdiensten worden onderworpen aan periodiek kwaliteitsonderzoek.

Vier soorten onderzoek

Normaalgesproken komt eens in de zes jaar iemand langs voor een **periodiek onderzoek**. Als dat onderzoek uitmondt in de aanbeveling om verbeteringsmaatregelen te treffen, kan het NIVRA-bestuur besluiten een **vervolgonderzoek** in te stellen om te zien wat de aanbeveling heeft opgeleverd.

Het NIVRA-bestuur kan besluiten een **thematisch onderzoek** in te stellen naar een aspect van de beroepsuitoefening. Bijvoorbeeld als er nieuwe regelgeving is of wanneer er aanleiding is de bestaande regelgeving te evalueren. Zo kan Gert Smit zich voorstellen dat je om de vijf jaar controleert in hoeverre accountants de fraudemeldingsplicht naleven.

Tot slot kan het bestuur de toetsingscommissie opdragen een **incidentenonderzoek** uit te voeren wanneer rondzingende signalen daartoe aanleiding geven.

kunt je ook afvragen of het CTK in vergelijking met de AFM wel streng genoeg was. Wij willen nu niet zozeer de beroepsregels handhaven, maar vooral het niveau van de beroepsuitoefening verhogen. Wij zien de kwaliteitsonderzoekers meer als coachende beoordelaars." Die coaching mag echter niet zover gaan dat belangenverstrengeling dreigt. Smit: "Degene die langskomt moet er

Gert Smit: 'Wij willen vooral het niveau van de beroepsuitoefening verhogen.'

Tarieven en kosten

Vooraf grotere kantoren zijn met het kwaliteitstoezicht nieuwe stijl aanzienlijk goedkoper uit.

Een kantoor met **één werkzame RA** betaalt per jaar € 600 voor periodieke kwaliteitsonderzoeken. Voorheen was dat gemiddeld € 660 per jaar.

Een kantoor met **twee tot 55 RA's** betaalt nu jaarlijks € 1.200. In het verleden was dat gemiddeld tussen de 1.200 en 13.000 euro per jaar.

Kantoren met **55 tot 250 werkzame RA's** betalen € 20.000 (was gemiddeld € 100.000).

Kantoren met **meer dan 250 werkzame RA's** betalen nu € 30.000 per jaar (was gemiddeld € 190.000).

Bij elkaar dragen de negenhonderd kantoren € 900.000 bij aan het toezicht. Het NIVRA steekt er jaarlijks vier ton in. De totale kosten van € 1,3 miljoen zijn één miljoen lager dan die van het huidige toezicht.

Wat wordt onderzocht?

Bij die periodieke onderzoeken is het streven om elk kantoor eens in zes jaar te controleren. Daarbij richten de kwaliteitsonderzoekers zich onder meer op de kwaliteit van de:

- vrijwillige controles van jaarrekeningen
- controles geclaimde schadebedragen
- subsidiecontroles
- controles in het kader van milieujaarverslagen
- beoordeling van jaarrekeningen
- beoordeling van tussentijdse berichten
- beweringen over de doelmatigheid en effectiviteit van bijvoorbeeld SOx en IT-audits en/of de daarbij betrokken systemen en processen
- beweringen over personeelsbeleid, corporate governance en de omgang met regelgeving
- onderzoeken van toekomstgerichte financiële informatie
- assuranceopdrachten inzake maatschappelijke verslagen en/of met betrekking tot bescherming van persoonsgegevens
- samenstelling van financiële informatie voor het niet-besloten verkeer

geen belang bij hebben dat er iets niet goed is." Voor gerichte adviezen om de kwaliteit te verbeteren, kunnen de kantoren terecht bij gespecialiseerde adviesbureaus. Daarvan zijn er volgens Smit genoeg.

De CKO heeft eigen onderzoekers, maar zal voor het toezicht ook externe onderzoekers inzetten. Het gaat om een *pool*

van registeraccountants met ruime ervaring in de accountantspraktijk en ruime kennis van de relevante wet- en regelgeving en kwaliteitsstelsels. De CKO denkt aan actieve managers of partners die minstens 160 uur per jaar beschikbaar zijn. Met de externe onderzoekers voert de commissie elk jaar evaluatiegesprekken.

KEURMERK

Voor de markt wordt het met de nieuwe kwaliteitstoetsing duidelijk dat de AFM de kwaliteit van de wettelijke controle in de gaten houdt bij de kantoren met een AFM-vergunning. Er is al vaker gezegd dat die vergunning in de ogen van de markt een kwaliteitslabel is. Zo'n label ontbreekt voor de kantoren die geen wettelijke controles uitvoeren maar voor de rest voldoen aan alle kwaliteitsregels. De RA-titel is voor de markt niet onderscheidend genoeg, omdat deze is verbonden met personen. Gert Smit ziet daarom nog steeds veel in de introductie van een keurmerk voor niet-AFM-kantoren. Hij denkt aan het predikaat 'Aangesloten bij het NIVRA'. Dat betekent echter wel dat kantoren als zodanig lid moeten kunnen worden van het NIVRA. En dat is nu niet het geval. □

Interne en overheidsaccountants

Ook registeraccountants bij interne accountantsdiensten en accountantsafdelingen bij de overheid worden onderworpen aan periodiek kwaliteitsonderzoek. Het eerste is echter primair in handen van het Instituut van Internal Auditors (IIA). Het organiseren en uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken bij de overheid is een taak van het samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA). Om doublures te vermijden zal de Commissie Kwaliteitsonderzoek nauw met het IIA en de KOA samenwerken. Datzelfde geldt voor de Algemene Rekenkamer, de Regionale en Gemeentelijke Rekenkamers en de Review-commissie SRA. Deze organen zien toe op de werkzaamheden van departementale, regionale respectievelijk gemeentelijke accountantsdiensten en op accountantskantoren die zijn aangesloten bij de SRA. De CKO wil hun werk niet overdoen.